

fremstillere af gramfonplader m.v. Det foreslås, at bestemmelsen om opkrævningsorganisationen på blankbåndsområdet, affattes på en sådan måde, at ordet »danske« ikke optræder som en betingelse for organisationens godkendelse. Det afgørende vil efter forslaget være, om organisationen repræsenterer en væsentlig del af ophavsmænd til en bestemt art af værker, der anvendes i Danmark. Forslaget skal ses i sammenhæng med det under nr. 4 stillede forslag, hvorefter ordet »danske« rettighedshavere efter Europa-Kommissionens opfattelse ikke er foreneligt med reglerne i EU-retten. Der henvises til bemærkningerne nedenfor under nr. 4.

Til nr. 4

Til stk. 1.

Forslaget har til formål at sikre, at der ikke kan rejses tvivl om, hvorvidt ophavsretslovens aftalelicenssystem kan anses at være foreneligt med EU-retten.

Efter den gældende lovs § 50, stk. 1, kan der på en række nærmere angivne områder ske en værksudnyttelse, hvis der indgås aftale med en organisation, som repræsenterer en væsentlig del af danske ophavsmænd til en bestemt art af værker. Aftalelicensen indebærer, at en bruger, som har indgået aftale med en organisation, der omfatter en væsentlig del af danske ophavsmænd til en bestemt art af værker, efter loven får ret til at udnytte andre værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen, herunder udenlandske ophavsmænd.

Aftalelicenssystemet er en nordisk retskonstruktion, som har eksisteret i de nordiske ophavsretslove siden 1961. Aftalelicensen har vist sig at være et velegnet instrument til at sikre ophavsmændenes rettigheder i forbindelse med masseudnyttelse af deres værker, f.eks. på fotokopieringsområdet og kabelspredningsområdet, samtidig med at den tilgodeser brugerne ønsker om den lettest mulige adgang til at udnytte beskyttede værker.

I ophavsretsloven findes der for tiden aftalelicenser inden for seks udnyttelsesområder. Det drejer sig om eksemplarfremsættelse inden for undervisningsvirksomhed (§ 13), eksemplarfremsættelse inden for erhvervsvirksomhed m.v. (§ 14), optagelse af radio- og fjernsynsudsendelser til brug for syns- og hørehandicappede (§ 17, stk. 5), gengivelse af kunstværker i alment oplysende fremstillinger (§ 23, stk. 2), udsendelse i radio og fjernsyn (§ 30), samt kabelvidere-spredning af radio- og fjernsynsudsendelser (§ 35).

Aftalelicensen har i de senere år fået en stigende betydning inden for ophavsretten, da den har vist sig at være en hensigtsmæssig måde at erhverve rettigheder

på i organiseret form. Denne retskonstruktion vil antagelig også i fremtiden blive anvendt som løsningsmodel inden for andre områder, hvor brugerne ellers skulle indhente samtykke til at udnytte værker m.v. fra et ubestemt antal individuelle rettighedshavere.

Europa-Kommissionen har i 1999 på baggrund af en klage rejst kritik mod aftalelicensen for kabelvidere-spredning af radio- og fjernsynsudsendelser i lovens § 35, jf. § 50. Kommissionen har givet udtryk for, at kravet om, at rettighedshaverorganisationer - for at kunne blive godkendt til at indgå aftaler om kabelvidere-spredning af radio- og fjernsynsudsendelser efter ophavsretslovens § 35 - skal repræsentere en væsentlig del af danske rettighedshavere, ikke er i overensstemmelse med EU-reglerne om forbud mod diskrimination på grundlag af nationalitet og fri udveksling af tjenesteydelser.

Regeringen har for at undgå den usikkerhed omkring funktionen af aftalelicenssystemet, som for såvel brugere som rettighedshavere ville kunne følge af en sag ved EF-Domstolen, over for Kommissionen givet tilsagn om at søge aftalelicensbestemmelsen i § 50, stk. 1, ændret, således at ordet »danske« i overensstemmelse med Kommissionens ønsker erstattes med et nationalitetsneutralt kriterium.

På denne baggrund stilles der forslag om, at § 50, stk. 1, affattes på en sådan måde, at ordet »danske« ikke optræder som en betingelse for aftalelicensens anvendelse. Det afgørende vil efter forslaget være, om den aftalesluttende organisation repræsenterer en væsentlig del af ophavsmænd til en bestemt art af værker, der anvendes i Danmark.

Kulturministeriet har overvejet, om udeladelsen af tilknytningskriteriet om dansk nationalitet kun skulle have virkning for kabelaftalelicensen og ikke for de øvrige aftalelicensbestemmelser, der er angivet i § 50, stk. 1. Selv om Kommissionens kritik er specifikt rettet mod aftalelicensordningen på kabelområdet, har den betydning for aftalelicenssystemet som helhed, og ministeriet finder ikke, at det vil være holdbart at opstille forskellige grundbetingelser for anvendelsen af de enkelte aftalelicensbestemmelser.

Det følger af aftalelicensens struktur, at der kun kan være én organisation på hvert enkelt værksområde. I modsat fald ville der kunne eksistere flere aftaler med virkning for udnyttelsen af det samme værk, ligesom det ville være uklart, hvilken organisation de udenforstående rettighedshavere skulle rette deres krav mod. For samtidig at bevare klarhed over, hvilke organisationer der i fremtiden vil kunne indgå aftaler med aftalelicensvirkning, foreslås det, at de aftalesluttende organisationer undergives en godkendelsesordning.